

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ID-КАРТОК ГРОМАДЯН ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ye. Chernii,
Post-graduate student, Tavria National University of V.I. Vernadsky

INTRODUCTION OF CITIZENS ID-CARDS — ONE OF THE MAIN COMPONENTS OF THE SUCCESSFUL DEVELOPMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION THROUGH THE USE OF NEW INFORMATION TECHNOLOGIES

У статті висвітлено поняття та інформацію про можливі сфери використання ID-карток як однієї зі складових розвитку державного управління за допомогою використання новітніх інформаційних технологій з метою надання покращених адміністративних послуг громадянам. Розглянуто впровадження електронних паспортів в Україні, а також проаналізовано успішний досвід використання ID-карток різними країнами.

The concept and the level of ID-cards as one of the components of public administration through the use of new information technologies to provide improved public services to citizens is discussed. We consider the introduction of electronic passports in Ukraine, and also analyze the successful experience of the use of ID-cards in different countries.

Summarizing the foregoing, we conclude that with the advent of modern information — communication technologies in public administration, a new opportunity to improve communication between citizens and government institutions exists. One such mechanism is the decision on the introduction of ID-card for Ukrainian citizens, which reduces the number of times in various documents and information that need to be presented to citizens when applying to government and other institutions, because all the information will be available on one card electronically. The new document, which will be issued to citizens of Ukraine, is significantly protected against forgery and is designed to confirm the holder's identity and citizenship. With an integrated electronic contactless chip, the introduction of ID-card opens up new opportunities for the creation of electronic services and the simplification of administrative services.

Ключові слова: ID-картка, електронний паспорт, інформаційно-комунікаційні технології, державне управління, інновації.

Key words: ID-card, electronic passport, information-communication technologies, governance, innovation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одним із важливих чинників впровадження успішного державного управління за допомогою новітніх інформаційно-комунікаційних технологій є розвиток та запровадження ID-картки громадянина, яка в разі зменшує використання великої кількості різноманітних документів та довідок, необхідних громадянам при зверненні до державних та інших установ, адже вся необхідна інформація буде міститися на одній картці в електронному вигляді. Є безліч можливостей, які можуть бути впровадженні завдяки технічним можливостям картки та вбудованого мікрочипу, що дозволить максимально

покращити комунікацію між громадянином та управлінням.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проекти щодо реалізації та розвитку ID-карток в Україні та світі висвітлюються в публікаціях експертів В. Тимощука, О. Данченка, П. Кравчука та інших.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті розглядаються результати аналізу поточного рівня розвитку та впровадження ID-карток у світі та в

Україні, ключові можливості та перспективи на майбутнє.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Протягом тривалого часу все більше обертів набирає розвиток та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в системі державного управління. Саме завдяки новим технологічним рішенням з'явилися нові можливості для покращення надання суспільно-необхідних адміністративних сервісів та покращення комунікації між владою та громадянами. Одним з таких важливих кроків є запровадження ID-карток громадян, які вже встигли себе зарекомендувати в багатьох успішних європейських країнах.

Електронний паспорт громадянина (ID-картка громадянина — це пластикова картка з фото громадянина країни із вбудованим електронним мікрочипом, куди внесено всі дані про власника, а також може бути нанесено відбитки пальців і електронно-цифровий підпис. Від зазначення певних інформаційних даних, як наприклад електронно-цифровий підпис, можливо відмовитися, тоді відповідний запис буде здійснено в ID картці громадянина. Відомостей про національність, приналежність до будь-якої релігії і місце проживання посвідчення не містить. Однією з відмінностей від звичайного паспорта є відсутність інформації сімейний стан, яка буде міститися безпосередньо на чипі.

На вигляд карта має формат ID — 1 і розміри 54 x 86 мм, що відповідає стандарту RFID (спосіб автоматичної ідентифікації об'єктів, в якому за допомогою радіосигналів зчитуються або записуються дані, що зберігаються в так званих транспондерах, або RFID-мітках), а дані на ній зберігаються в зашифрованому вигляді.

Такий паспорт можна використовувати для ідентифікації особи, авторизації при використанні держпослуг, а також для цифрового підпису. У міру розвитку державних сервісних послуг електронні карти будуть отримувати до них доступ [1].

Ідентифікаційні карти вводяться в багатьох країнах світу. У деяких країнах видача офіційних посвідчень особи є обов'язковою, а в інших це може бути винятково за власним бажанням. Також різним може бути віковий ценз, після досягнення якого видається ID-карта з відповідними функціональними можливостями.

Розглянемо досвід кількох успішних практик країн, які вже протягом тривалого часу успішно використовують ідентифікаційні карти. Однією з перших країн світу, яка здійснила запровадження ID-карток, є Сінгапур. Саме в цій країні на початку 2000-х років державна влада здійснила запровадження електронних паспортів для своїх жителів, об'єднавши на одній карті і посвідчення особи, і універсальний ключ для держпослуг.

Також досить цікавим прикладом є країни Європейського союзу. В країнах цього об'єднання громадянам і резидентам видаються національні ID-карти. Чип карти містить таку інформацію про свого власника:

- повне ім'я,
- стать,
- національний ідентифікаційний номер,
- криптографічні ключі,
- сертифікати та інші технічно закладені можливості.

На зворотньому боці ID-карти міститься трьохрядкова машинозчитувальна зона, на якій зазначено інформацію, що включає в себе дані про номер ідентифікаційної карти і контрольну цифру (перший рядок), дату закінчення терміну дії цього документа з контрольним числом і трибуквеним міжнародним кодом країни громадянської належності (другий рядок), прізвище та ім'я власника картки (третій рядок). Власник картки має право використовувати ID-карту в якості посвідчення особи в поїздках по території Євросоюзу і для перетину його зовнішніх кордонів як на в'їзд, так і на виїзд з країн Євросоюзу, Європейського економічного простору, в тому числі Ісландії, Норвегії та Швейцарії.

Як вже раніше було зазначено, кожна з країн, яка використовує ID-картки, може закладати різні функціональні можливості, які зможуть використовувати громадяни, користуючись запропонованими владою адміністративними послугами. Наприклад, ID-карта в Німеччині (Geldkarte) — надає можливість отримати доступ до державних послуг, а також містить електронний підпис громадянина. Австрійська картка (Bürgerkarte) — дозволяє підписувати документи електронним підписом, ідентифікує особу громадянина для отримання державних послуг, забезпечує доступ до баз даних пенсійного і лікарняного страхування.

Окрему увагу хочеться звернути на розробку та практику застосування ID-карток в Естонії. Ця країна стала однією з перших, де посвідчення особи з електронним носієм отримало дуже широкі можливості. На створення системи електронних державних послуг пішло близько 15 років і 50—60 млн євро, включаючи інвестиції, розробку, впровадження, заробітні плати, (за оцінками Тааві Котка — заступника Міністра з питань інформаційних технологій Естонії). Проте готовий продукт працює, економить країні на послуги, пов'язані з ID-картою, 2% ВВП і дозволяє надавати послуги в зручному для жителів країни форматі. Країна вклала гроші у власних розробників, забезпечивши додаткові робочі місця, і придбала величезний досвід, який можна капіталізувати. Дані про резидентів Естонії зберігаються у безлічі установ в електронному вигляді. У кожного свої, причому вони не дублюються в інших відомствах. У реальному житті дані одних установ часто потрібні іншим. Наприклад, щоб оформити один документ, потрібно отримати інформацію від декількох інших відомств [2]. В Естонії відомства самостійно можуть обмінюватися даними один з одним за допомогою X-Road — платформи для обміну даними. X-Road дозволяє передавати інформацію від відомства до відомства по захищених каналах (без ризику, що вона буде викрадена або змінена зловмисниками) за запитом авторизованих для цього користувачів.

Оскільки ID-карти в Естонії приєднані до платформи обміну даними, завдяки такому засвідченню особистості вони можуть повноцінно замінювати собою одразу кілька документів. Для прикладу, якщо поліція зупиняє автомобіль і перевіряє права, їй достатньо однієї ID-карти, щоб упевнитися, що все в порядку (або не в порядку) з правами, страховкою і техоглядом. Кожний громадянин з ID-картою може використовувати її, щоб отримати доступ до своєї персональної інформації, яка зберігається в різних базах даних, наприклад, медичні

дані або інформацію про податки. Водночас всі дані захищені та їх можуть переглянути лише ті посадові особи, які мають на це право згідно із законом. Голосування через Інтернет, підписання документів в Інтернеті і доступ до широкого спектру суспільних послуг стали звичайною справою для більшості естонців.

Проаналізувавши успішний досвід впровадження ID-карток в різних країнах, обов'язково звертаємо увагу на досягнення розробок та впровадження цієї системи в Україні.

У межах виконання Угоди про асоціацію з ЄС, Уряд України наприкінці минулого року затвердив законопроект (№3224) щодо запровадження на території нашої держави внутрішніх паспортів нового зразка, а саме — ID-карток. Для реалізації даної ініціативи було виділено близько 50 млн гривень. Як передбачається у відомстві державної міграційної служби України, з часом ID-картки поступово замінять звичайний паперовий документ радянського стилю. Такий документ містить:

- фотографію,
- ім'я,
- особистий номер,
- зразок підпису,
- біометричну інформацію.

Усе це записано в електронному чипі або на магнітній смужці.

У відповідності до закону, який ухвалено Верховною Радою України 14 липня 2016 року, забезпечено всі умови для видачі з 1 жовтня 2016 року нового паспорта громадянина у вигляді ID-картки всім громадянам, які досягли 14 років [3].

Впровадження нових паспортів — це досить тривалий процес, який в Україні за прикладом європейських держав буде відбуватися природнім шляхом. У відповідності до програми впровадження паспортів громадянина нового зразка не планується обов'язкова заміна документів, так само як встановлення граничних термінів дії раніше виданих документів. Орієнтовний час, протягом якого міграційна служба зможе видати нові документи більшості громадян — 4 роки. При зверненнях громадян щодо втрати, псування або необхідності вклеювання фотографій за досягненням певного вікового цензу передбаченого законодавством України (25 або 45 років) буде видано документ нового зразка у вигляді ID-картки. Також документ нового зразка можна буде отримати за власним бажанням громадянина [4].

Новий електронний паспорт додатково міститиме відомості про цивільний стан громадян, про реєстрацію за місцем проживання на електронному носії, а не на самій пластиковій картці (так звана змінна інформація). Внесення нових даних до змінної інформації відбуватиметься тільки за письмового клопотання громадянина, але це не стосується інформації про місце реєстрації особи.

Так званий "строк придатності" ідентифікаційного документу буде тривати упродовж десяти років, далі його потрібно буде замінювати. У багатьох країнах електронні паспорти видаються терміном на 5 років.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищевикладене, приходимо до висновку, що з появою новітніх інформаційно-комуніка-

ційних технологій в державному управлінні виникає нова можливість покращити комунікацію між громадянином та державними структурами. Одним з таких механізмів є прийняття рішення про запровадження ID-картки громадянина України, яка в разі зменшує використання великої кількості різноманітних документів та довідок, необхідних громадянину при зверненні до державних та інших установ, адже вся необхідна інформація буде міститися на одній картці в електронному вигляді. Новий документ, який видаватиметься громадянам України є значно захищенішим від підроблення та призначений для підтвердження особи та громадянства на території України. Завдяки вбудованому електронному безконтактному чипу, запровадження ID-картки відкриває нові можливості для створення електронних сервісів та спрощення надання адміністративних послуг.

Література:

1. Карпенко О. (2015) "Що таке паспорт у вигляді ID — карти і як він буде працювати" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ain.ua/chto-takoe-pasport-v-vide-id-karty-i-kak-on-budet-rabotat>
2. Глушченко Н. (2016) "Чому в Естонії добре: велика технологічне диво однієї з найменших країн Європи" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ain.ua/special/work-in-estonia-why-is-it-good/>
3. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України" від 14 липня 2016 року № 1474-VIII
4. Станіславов С. (2016) "Все про новий пластиковий ID-паспорт. З 1 жовтня старі паспорти більше не друкують" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://lowcostavia.com.ua/id-passport-vidpovidi-na-pytannia-z-1-zhovtnia-dlia-vsih/>

References:

1. Karpenko, A. (2015), "What passport as ID-card and how it will work", AIN [electronic resource]. — available at: <http://ain.ua/chto-takoe-pasport-v-vide-id-karty-i-kak-on-budet-rabotat/> (Accessed 22 Mar 2017).
 2. Glushchenko, N. (2016), "Why Estonia good: great technological marvel of one of the smallest countries in Europe", AIN [electronic resource]. — available at: <http://ain.ua/special/work-in-estonia-why-is-it-good/> (Accessed 22 Mar 2017).
 3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine "On amendments to some legislative acts of Ukraine concerning the documents certifying the citizenship of Ukraine identity or her special status aimed at liberalizing the EU visa regime for Ukraine" dated July 14, 2016 № 1474-VIII [electronic resource]. — available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1474-19> (Accessed 22 Mar 2017).
 4. Stanislavov, S. (2016), "All of the new plastic ID-passport. On October 1, the old passports are no longer published" [Electronic resource]. — available at: <http://lowcostavia.com.ua/id-passport-vidpovidi-na-pytannia-z-1-zhovtnia-dlia-vsih/> (Accessed 22 Mar 2017).
- Стаття надійшла до редакції 27.03.2017 р.*